

לְאַחֲרֵים לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה. מִנָּא לָן, מִמַּה דְכִתִּיב
אַחֲרָיו, וּמִלְכֵי צְדָק מְלֶךְ שָׁלָם.

תָּאֲנִי רַבִּי חֲזִיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁנִשְׁמַת הַצְּדִיק,
הַמְּחֲזִיר בְּתִשׁוּבָה לְאַחֲרֵים, יוֹצֵאָה מִן
הַגּוֹף, מִיכָאֵל הַשֶּׁר הַגָּדוֹל הַמְּקָרִיב נַפְשׁוֹת
הַצְּדִיקִים לְפָנֵי בּוֹרְאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמְקַדִּים שָׁלוֹם
לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק, שְׁנַאֲמַר וּמִלְכֵי צְדָק, זְהוּ
מִיכָאֵל רֵאשׁ שׁוֹמְרֵי שְׁעָרֵי צְדָק. מְלֶךְ שָׁלָם, זו
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא לָהֶם נִיּוֹן, שְׁמִקְדִים
וְיוֹצֵא לְקִרְאָתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, כָּל הַמְּקַדִּים וְיוֹצֵא
לְקִרְאָת הַבָּא מִן הַדְּרָךְ, וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם,
מַעְלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלוֹ אֲכִילָה וְשִׁתְיָה הוּא נּוֹתֵן
לוֹ. מִנָּא לָן, מֵהָאֵי קִרְאָה דְכִתִּיב (דְּבָרִים כג ה) עַל דְּבַר

לשון הקודש

מִיכָאֵל רֵאשׁ שׁוֹמְרֵי שְׁעָרֵי צְדָק. מְלֶךְ
שָׁלָם – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא
לָהֶם נִיּוֹן – שְׁמִקְדִים וְיוֹצֵא לְקִרְאָתוֹ,
וְאוֹמֵר לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, כָּל
הַמְּקַדִּים וְיוֹצֵא לְקִרְאָת הַבָּא מִן הַדְּרָךְ
וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם, מַעְלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלוֹ
אֲכִילָה וְשִׁתְיָה הוּא נּוֹתֵן לוֹ. מִנָּא לָנוּ?
מֵהַפְּסוּק הַזֶּה, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים כו) עַל דְּבַר

שֶׁל אָדָם הַעוֹשֶׂה לְאַחֲרֵים לַחֲזוֹר
בְּתִשׁוּבָה. מִנָּא לָנוּ? מִמַּה שְׁכָתוּב אַחֲרָיו,
(ש) וּמִלְכֵי צְדָק מְלֶךְ שָׁלָם.

שְׁנָה רַבִּי חֲזִיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁנִשְׁמַת
הַצְּדִיק, הַמְּחֲזִיר בְּתִשׁוּבָה לְאַחֲרֵים,
יוֹצֵאָה מִן הַגּוֹף, מִיכָאֵל הַשֶּׁר הַגָּדוֹל
הַמְּקָרִיב נַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים לְפָנֵי בּוֹרְאוֹ,
הוּא יוֹצֵא וּמְקַדִּים שָׁלוֹם לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ צְדִיק, שְׁנַאֲמַר וּמִלְכֵי צְדָק, זְהוּ

אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אֶתְכֶם בְּלֶחֶם וּבַמַּיִם. וְכִי צְרִיכִין
יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמַיִם, וְהֵלֵא הַמֶּן יוֹרֵד לָהֶם, שְׁתִּיהָ
טֹב וְשִׁפּוּר מִכָּל אֲכִילָה שֶׁפְּעוּלָם.

אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂלֵא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם שָׁלוֹם, הֶעֱלָה
עֲלֵיהֶם הַכֶּתוּב בְּאֵילוֹ חֲסְרוֹ מִחֲתִיתָם. וְכָל
הַמִּקְדָּים שָׁלוֹם לְחֲבִירוֹ, וַיּוֹצֵא לוֹ לְדֶרֶךְ, מֵעֵלָה
עָלָיו הַכֶּתוּב, בָּאֵלוֹ נוֹתֵן לוֹ לְאֶכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת. וְכֵן
אָמַר רַבִּי חֵיִיא רַבָּה, מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל וּמִלְאֲכֵי
הַשָּׁרַת הַשׁוֹמְרִים שְׁעָרֵי צְדָק, יוֹצְאִין לְקַרְאָתוֹ
וּמִקְדִּימִין לוֹ שָׁלוֹם.

וְהוּא כֵהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן, דִּתְאֲנִי רַב יוֹסֵף, בְּשֵׁם
שְׁכִינַת גָּדוֹל לְמַטָּה, בְּךָ מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל
הוּא כֵהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מִקְדָּים וּמְבָרֵךְ לְנִשְׁמָה
קוֹדֵם, וְאַחַר בְּךָ מְבָרֵךְ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

לוֹ לְאֶכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת. וְכֵן אָמַר רַבִּי חֵיִיא
רַבָּה, מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל וּמִלְאֲכֵי הַשָּׁרַת
הַשׁוֹמְרִים שְׁעָרֵי צְדָק, יוֹצְאִים לְקַרְאָתוֹ
וּמִקְדִּימִים לוֹ שָׁלוֹם.

וְהוּא כֵהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן – שְׁשִׁנָּה רַב יוֹסֵף,
בְּשֵׁם שְׁכִינַת גָּדוֹל לְמַטָּה, בְּךָ מִיכָאֵל הַשָּׁר
הַגָּדוֹל הוּא כֵהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מִקְדָּים
וּמְבָרֵךְ לְנִשְׁמָה קוֹדֵם, וְאַחַר בְּךָ מְבָרֵךְ

אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אֶתְכֶם בְּלֶחֶם וּבַמַּיִם. וְכִי
צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמַיִם, וְהֵלֵא הַמֶּן
יוֹרֵד לָהֶם, שְׁתִּיהָ טוֹב וַיְפֹה מִכָּל אֲכִילָה
שֶׁפְּעוּלָם?

אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂלֵא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם
שָׁלוֹם, הֶעֱלָה עֲלֵיהֶם הַכֶּתוּב בְּאֵילוֹ חֲסְרוֹ
מִחֲתִיתָם. וְכָל הַמִּקְדָּים שָׁלוֹם לְחֲבִירוֹ וַיּוֹצֵא
לוֹ לְדֶרֶךְ, מֵעֵלָה עָלָיו הַכֶּתוּב בָּאֵלוֹ נוֹתֵן

וְאֶלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאֹמְרוֹ, שְׁנֵאמַר
וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲשֶׁרִיד שְׁזֻכִּיתָ לְכָךְ, וְאַחַר כֵּךְ וּבְרוּךְ
אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיד בִּינְדֶךָ, אֱלוֹ הַרְשָׁעִים
שְׁזִיכִיתֶם בְּתִשׁוּבָה, וְעָשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעְשָׂר מִכָּל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲאִי קָרָא
לֹא יִדְעֵנוּ, מִי נָתַן מַעְשָׂר לְמִי. אֶלֶּא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נֹתֵן לוֹ מַעְשָׂר. נוֹטֵל אוֹת א' מִתַּחַת
כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא
אַבְרָם. וַאִיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת. אוֹת ה'. כֹּאֲשֶׁר נִבְרָא
הָעוֹלָם בָּהּ, לְהִיּוֹת צְרוּרָה בְּצִוּוֹר הַחַיִּים, וְנִשְׁלָמַת
בְּהַשְׁלָמָתוֹ. הֲדָא הוּא דְכָתִיב, (בראשית יז ה) וְלֹא יִקְרָא
עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם, וְזֶהוּ
הַמַּעְשָׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְשׁוֹן הַקְּדוּשׁ

מַעְשָׂר לְמִי. אֶלֶּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹתֵן
לוֹ מַעְשָׂר. נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִתַּחַת כֶּסֶף
הַכְּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה,
שֶׁהוּא אַבְרָם. וַאִיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת? אוֹת
ה', כֹּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לְהִיּוֹת
צְרוּרָה בְּצִוּוֹר הַחַיִּים, וְנִשְׁלָמַת
בְּהַשְׁלָמָתוֹ. וְהוּא שְׁכָתוּב (שם יז) וְלֹא יִקְרָא
עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם,
וְזֶהוּ הַמַּעְשָׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶלְמָלֵא מִקְרָא
כָּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאֹמְרוֹ, שְׁנֵאמַר (בראשית
יז) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל
עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲשֶׁרִיד שְׁזֻכִּיתָ
לְכָךְ, וְאַחַר כֵּךְ וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן
צָרִיד בִּינְדֶךָ, אֱלוֹ הַרְשָׁעִים שְׁזִיכִיתֶם
בְּתִשׁוּבָה, וְעָשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעְשָׂר מִכָּל (שם), אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא יִדְעֵנוּ מִי נָתַן

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהוּ מְבַל, הוּא שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל
מְקוֹם, דְּהָא תַּנְיִנָּן, אָמַר רַבִּי בְּרַבְּהִי, מֵאִי
דְּבַתִּיב וְה' בִּרְדָּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכַל, שֶׁהֲשָׂרָה
שְׂכִינְתּוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, אִין הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
מִשְׁפָּט בְּרָשָׁעִים בְּעוֹלָם הַבָּא, עַד שְׁנַמְלֵךְ
בְּנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים, שְׁנַאָמַר (איוב ד ט) מִנִּשְׁמַת
אֱלֹהֵי יֹאבֵדוּ. וּכְשֶׁהֵן אוֹבְדִין, אִין אוֹבְדִין אֵלָא
מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהִנְשָׂמָה דְּנָה לְרָשָׁעִים.

וְתֵאנָא, ערסיא"ל שָׂרוּ שֶׁל גִּיהֵנִם, עוֹמֵד לְפָנַי
נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים שְׁלֵא יתְפַלְּלוּ עַל
הַרְשָׁעִים לְפָנַי הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, וְשִׁיתְנִם בְּרִשׁוֹתוֹ
לְהוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, הֵדָא הוּא דְּבַתִּיב, וַיֹּאמֶר
מְלַךְ סָדָם אֵל אַבְרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מְלַךְ סָדָם

לשון הקודש

(איוב ד) מִנִּשְׁמַת אֱלֹהֵי יֹאבֵדוּ. וּכְשֶׁהֵם
אוֹבְדִים, אִין אוֹבְדִים אֵלָא מֵאוֹתוֹ הַדִּין,
שֶׁהִנְשָׂמָה דְּנָה לְרָשָׁעִים.

וְשִׁיתְנִם, ערסיא"ל שָׂרוּ שֶׁל גִּיהֵנִם, עוֹמֵד
לְפָנַי נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים שְׁלֵא יתְפַלְּלוּ עַל
הַרְשָׁעִים לְפָנַי הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא,
וְשִׁיתְנִם בְּרִשׁוֹתוֹ לְהוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת,
זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית יד) וַיֹּאמֶר מְלַךְ סָדָם

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהוּ מְבַל? הוּא
שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם, שֶׁהִרִי שְׁנִינּוּ, אָמַר
רַבִּי בְּרַבְּהִי, מֵהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית כד) וְה'
בִּרְדָּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכַל? שֶׁהֲשָׂרָה שְׂכִינְתּוֹ
עִמּוֹ.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, אִין הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בְּרָשָׁעִים בְּעוֹלָם הַבָּא, עַד
שְׁנַמְלֵךְ בְּנִשְׁמַתָּם שֶׁל צְדִיקִים, שְׁנַאָמַר

זֶהוּ שָׂרוּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם, הָעוֹמֵד עַל הָרָשָׁעִים, וְהוּא
מֶלֶךְ סְדוּם.

וּמָה אוֹמֵר לְנִשְׁמָה שֶׁהוּא אֲבָרָם, תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ,
שֶׁהִיא הַחַטָּאת, בְּמָה דֹאֵת אָמַר (יחזקאל יח ד)
הַנֶּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תָמוּת. כְּלוּמַר תֵּן לִי אוֹתָהּ
הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מִתְאַוֶּה בַּחַטָּאוֹת, כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה גְדוּלֵית
כְּפִי רִשְׁעֵתָהּ, וְלֹא תִקְחֶנָּה בְּתַחֲנוּנַיָךְ. וְהִרְכּוּשׁ קַח
לָךְ, אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה בְּנַפְשׁוֹתָם מִדְּרָכָם
הָרָעָה, קַח לָךְ, וְהִצִּילָם מִדִּינָה שֶׁל גֵּיהֶנֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַנִּשְׁמָה מָה הִיא
אוֹמֶרֶת, וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֵל מֶלֶךְ סְדוּם
הִרְמֵתִי יָדַי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן, בְּשִׁבּוּעָה, שְׁלֹא
אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַח לְאוֹתָם הָרָשָׁעִים, שֶׁהֵייתִי מִכְרִיז
לְפָנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה,

לשון הקודש

וְהִרְכּוּשׁ קַח לָךְ - אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ
בְּתִשׁוּבָה בְּנַפְשׁוֹתָם מִדְּרָכָם הָרָעָה, קַח
לָךְ, וְהִצִּילָם מִדִּינָה שֶׁל גֵּיהֶנֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַנִּשְׁמָה
מָה הִיא אוֹמֶרֶת? וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֵל מֶלֶךְ
סְדוּם הִרְמֵתִי יָדַי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן,
בְּשִׁבּוּעָה, שְׁלֹא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַח
לְאוֹתָם הָרָשָׁעִים, שֶׁהֵייתִי מִכְרִיז לְפָנֵיהֶם
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה,

אֵל אֲבָרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מֶלֶךְ סְדוּם זֶהוּ
שָׂרוּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם, הָעוֹמֵד עַל הָרָשָׁעִים,
וְהוּא מֶלֶךְ סְדוּם.

וּמָה אוֹמֵר לְנִשְׁמָה, שֶׁהוּא אֲבָרָם? תֵּן לִי
הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא הַחַטָּאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יחזקאל יח) הַנֶּפֶשׁ הַחַטָּאת הִיא תָמוּת.
כְּלוּמַר, תֵּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא
מִתְאַוֶּה בַּחַטָּאוֹת, כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה גְדוּלֵית
כְּפִי רִשְׁעֵתָהּ, וְלֹא תִקְחֶנָּה בְּתַחֲנוּנַיָךְ.

וּפְרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפָּטֵי גֵיהֶנֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי.
אִם אָקַח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ, שְׁלָךְ הֵם, וּבְרִשׁוּתְךָ הֵם.

דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, זְמַנָּא חָדָא חָזִי הָוִית
וְעָרְעִית סְמוּךְ לְתַרְעָא דְגֵיהֶנֶם, וְשָׁמְעִית
קָל חֲתִיבָא, דִּהּוּ טְרִידִין בְּגֵיהֶנֶם בְּדִינָא רַבָּא,
דְּדִינִין לְחֲתִיבָא בְּעֵלְמָא דְאֲתִי, וְהוּ אָמְרִין,
פּוֹתְקָנָא סִיפָנָא, שְׁמַעְנָא, וְלֹא אָרִיכָנָא אוּדְנָנָא, וְוִי
לֵן, מִילְתָּא דְעַדִּיקָא לָא עַבְדִּנָּא.

בְּכִינָא, שְׁמַעִית הֵהוּא קָלָא דְאָמַר, בַּר לִינְאִי בַר
לִינְאִי, סַק סִיקְתָּךְ וּסְתוּם פּוּמָךְ, לִית לְךָ
רְשׁוּתָא לְצִלָּאָה עֲלוּזְהִי, וְאֲתָ וְחֲבַרְיָא כְּתִיב
בְּכוֹ (מַלְכִים ג' כ"א) וְעַסוּתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אַפֶּר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

לשון הקודש

וּפְרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפָּטֵי גֵיהֶנֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אָקַח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ – שְׁלָךְ הֵם, וּבְרִשׁוּתְךָ הֵם.

שָׁאמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי רוּאָה וְנִקְלַעְתִּי סְמוּךְ לְשַׁעַר הַגֵּיהֶנֶם, וְשָׁמְעִיתִי קוֹל הַרְשָׁעִים, שֶׁהָיוּ נִמְרָדִים בְּגֵיהֶנֶם בְּדִין הַגָּדוֹל שֶׁדָּנִים אֶת הַרְשָׁעִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים:

כְּכִיתִי, שְׁמַעֲתִי הַקּוֹל הַהוּא שָׁאמַר: בֶּן לֵוִי, בֶּן לֵוִי, עֲלֵה עֲלֵיתָךְ וּסְתֵם פִּידְךָ, אִין לְךָ רְשׁוּת לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, וְאֲתָה וְהַחֲבָרִים כְּתוּב בְּכֶם (מַלְכִי א') וְעַסוּתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אַפֶּר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, שְׁבַעַה מְדוּרוֹת יֵשׁ
 בְּגִיחָנָם, בְּאֲשֶׁר נְדוּנִין הָרְשָׁעִים לְעֵתִיד
 לְבֹא. וְשְׁבַעַה פְּתָחִים יֵשׁ בְּגִיחָנָם, כְּנֶגֶד שְׁבַעַה
 פְּתָחִים שְׁיֵשׁ לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְהִפָּנֵם בָּהֶם.
 מְכַנְּנָדָן, יֵשׁ לְנַפְשׁ הָרְשָׁע שְׁבַעַה פְּתָחִים ^(דף 17)
 לְהִפָּנֵם בָּהֶם בְּגִיחָנָם, וְאֵלֹו הֵן: אֹפֶל, צְלָמוֹת,
 שְׁעָרֵי מוֹת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיָּוֹן, שְׂאוֹל וְאַבְדוֹן.
 וְשֵׁם נִידוּנִים שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשְׁפֵּט רְשָׁעִים בְּגִיחָנָם, שְׁנַיִם
 עָשָׂר חֲדָשׁ, וְשֵׁם יִצְפָּצְפוּ בְּתִשׁוּבָה.
 וְנִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים פּוֹנְעִין לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּמַעְלִין אוֹתָן מִשְׂאוֹל, שֶׁהוּא הַמְדוּר הַשְּׂשִׁי,
 שְׁנֵאמַר ^(ש"א ב ו) מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

וּמִי שְׁנִכְנַם בַּמְדוּר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא אַבְדוֹן, שׁוֹב
 אֵינוֹ עוֹלָה. דִּתְאָנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵף עַל

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וְאַבְדוֹן. וְשֵׁם נִידוּנִים שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ.
 שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשְׁפֵּט רְשָׁעִים
 בְּגִיחָנָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ, וְשֵׁם יִצְפָּצְפוּ
 בְּתִשׁוּבָה. וְנִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים פּוֹנְעִים
 לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעְלִים אוֹתָם
 מִשְׂאוֹל, שֶׁהוּא הַמְדוּר הַשְּׂשִׁי, שְׁנֵאמַר
 מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

(שמואל-א ב) מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

וּמִי שְׁנִכְנַם בַּמְדוּר הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, שְׁבַעַה
 מְדוּרוֹת יֵשׁ בְּגִיחָנָם בְּאֲשֶׁר נְדוּנִין
 הָרְשָׁעִים לְעֵתִיד לְבֹא. וְשְׁבַעַה פְּתָחִים יֵשׁ
 בְּגִיחָנָם כְּנֶגֶד שְׁבַעַה פְּתָחִים שְׁיֵשׁ
 לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְהִפָּנֵם בָּהֶם. כְּנֶגֶד
 יֵשׁ לְנַפְשׁ הָרְשָׁע שְׁבַעַה פְּתָחִים לְהִפָּנֵם
 בָּהֶם בְּגִיחָנָם, וְאֵלֹו הֵם: אֹפֶל, צְלָמוֹת,
 שְׁעָרֵי מוֹת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיָּוֹן, שְׂאוֹל

פִּי שֶׁנִּכְנַס בַּשָּׂאוֹל, עוֹלָה בְּתִשּׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יונה ב'
 א) מִבְּטֵן שָׂאוֹל שׁוּעַתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֵל עֲלִיּוֹן וּגּוֹ' אִם
 מִחוּט וּגּוֹ' אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָרֵאִוּיִם לְךָ,
 שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שְׁלֹא שָׁבוּ בְּתִשּׁוּבָה מֵעוֹלָם,
 בְּשִׁבוּעָה שְׁלֹא אָקָחֵם לְעוֹלָם.

בְּלַעְדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. אָמַר רַבִּי
 תְּנַחֻם, בֵּא וּרְאֵה כִּפָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה
 לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבִשְׂבִילָהּ זוֹכָה הָאָדָם
 לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֵרִים,
 יוֹתֵר מִכָּלֵם. בֵּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בְּכָאן, אִם אָקָח
 מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ, אוֹתָם הַרְשָׁעִים הָרֵאִוּיִם לְךָ. בְּלַעְדֵי
 רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם הַמְּזוּרִים תּוֹרָה
 לְאַחֵרִים וּלְתִינוּקוֹת, שֶׁשִּׁכַּרְם כִּפּוּל.

לשון הקודש

בְּלַעְדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים (שם). אָמַר
 רַבִּי תְּנַחֻם, בֵּא וּרְאֵה כִּפָּה חֲבִיבָה
 הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁבִשְׂבִילָהּ זוֹכָה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם
 הַבָּא, וְכָל הַמְּלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֵרִים – יוֹתֵר
 מִכָּלֵם. בֵּא וּרְאֵה מַה כְּתוּב בְּכָאן, אִם
 אָקָח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ – אוֹתָם הַרְשָׁעִים
 הָרֵאִוּיִם לְךָ. בְּלַעְדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ
 הַנְּעָרִים – חוּץ מֵאוֹתָם הַמְּזוּרִים תּוֹרָה

אֶבְדּוֹן, שׁוֹב אֵינּוּ עוֹלָה, שֶׁשֶּׁנִּינוּ, אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס בַּשָּׂאוֹל,
 עוֹלָה בְּתִשּׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יונה ב') מִבְּטֵן
 שָׂאוֹל שׁוּעַתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה'
 אֵל עֲלִיּוֹן וּגּוֹ' אִם מִחוּט וּגּוֹ'. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, הָרֵאִוּיִם לְךָ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים
 גְּמוּרִים, שְׁלֹא שָׁבוּ בְּתִשּׁוּבָה מֵעוֹלָם,
 בְּשִׁבוּעָה שְׁלֹא אָקָחֵם לְעוֹלָם.

דֹּאמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוּקוֹת,
 דִּירְתוּ עִם הַשְּׂכִינָה. וְהֵינּוּ דֹאמַר רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, כִּד הָוָה אֶתִי לְמַחְמֵי עוֹלָמֵיָא כְּבִי רַב,
 הָוָה אָמַר, אֲזִלְנָא לְמַחְמֵי אִפִּי שְׂכִינְתָא.

וְאֹמַר רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם
 אֲשֶׁר לְמַדּוּ לַנְּעָרִים תּוֹרָה, וְחָלַק הָאֲנָשִׁים
 אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, תִּדְעַ שְׂאֲחֻזִּיק בָּהֶם,
 וְלֹא אֶתְנֶם לְךָ, אִפִּי עַל פִּי שְׂרָאוּיִם לְעֵנֵשׁ.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק עִם מֶלֶךְ סְדוּם,
 שֶׁהוּא שָׂרוּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם, הַמוֹשֵׁל עַל
 הָרָשָׁעִים. וְעוֹד אֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבִדִּי אֲחֻזִּיק
 בָּאֵלוֹ, אֲלֵא עֲנִר אֲשַׁכּוֹל וּמִמָּרָא, שֶׁהֵם הָאֲבוֹת,
 הֵם יִקְחוּ חֵלְקָם.

לשון הקודש

הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם,
 תִּדְעַ שְׂאֲחֻזִּיק בָּהֶם וְלֹא אֶתְנֶם לְךָ, אִפִּי
 עַל פִּי שְׂרָאוּיִם לְעֵנֵשׁ.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק עִם מֶלֶךְ סְדוּם,
 שֶׁהוּא שָׂרוּ שֶׁל גֵּיהֶנֶם, הַמוֹשֵׁל עַל
 הָרָשָׁעִים. וְעוֹד אֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבִדִּי
 אֲחֻזִּיק בָּאֵלוֹ, אֲלֵא עֲנִר אֲשַׁכּוֹל וּמִמָּרָא,
 שֶׁהֵם הָאֲבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֵלְקָם.

לְאַחֵרִים וּלְתִינוּקוֹת, שֶׁשָּׂכְרָם כְּפוּל.
 שֹׁאמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה
 לְתִינוּקוֹת, דִּירְתוּ עִם הַשְּׂכִינָה. וְהֵינּוּ
 שֹׁאמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְרֵאוֹת
 אֶת הָעֲלָמִים בְּבֵית הַרַב, הָיָה אֹמֵר:
 הִלְכְתִּי לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

וְאֹמַר, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים – חוּץ
 מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לְמַדּוּ לַנְּעָרִים תּוֹרָה, וְחָלַק

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּנַע בֵּיהּ בְּאַלְיָהּוּ,
 בְּדִיּוּקָנָא דְסָבָא חָדָא, וְעַלְמָא זְעִיר עֲמִיחָה,
 וְהָזָה מַעְבַּר נִהְרָא דְמִיָּא רַבָּא, לְאַעְבְּרָא לְהָךְ.
 גִּיסָא, אָמַר לִיהּ סָבָא סָבָא, אַרְמִי אֶתְפָּאֵי רַבִּיָּא
 דִּין, וְאַתְּ בְּאַיְדֵךְ גִּיסָא, וְאַעְבַּר לְכוּן מַעְבְּרָא דְמִיָּא.
 אָמַר, וְלֹאֵו מָאֲרִי דְדָרָא אֶתְּ, וְלֹא תִיכּוּל
 לְאַעְבְּרִינָנָא. אָמַר לִיהּ סָבָא סָבָא, אִי
 אֶתְפָּסְךְ בְּחַד יְדֵי, לָךְ וְלִיָּה, אַרְמִי יִתְכוּן לְאַיְדֵךְ
 גִּיסָא בְּפִלְגוֹת מִיָּלָא.

אָמַר לִיָּה, וְלָעִית בְּאַזְרִיָּתָא. אָמַר לִיָּה אִין. אָמַר
 לִיָּה וְלֹא נִקְרָאת תּוֹשִׁיָּה, שְׁמַתְשֵׁת כַּחוּ שְׁל
 אָדָם. אָמַר לִיָּה וְלֹא נִקְרָאת אֶסְוּוֹתָא, וְשִׁקְוִיָּא,
 שְׁנַאֲמַר (משלי ג ח) רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשַׁרְךָ וְשִׁקְוִי
 לְעַצְמוֹתֶיךָ. אַף אָנָּא שְׁתִּי מֵאַזְרִיָּתָא סְגִיָּאָה, כְּמֵאן
 דְשְׁתִּי מָאֲנָא דְאַסְוּוֹתָא וְאַתִּיִּשְׁר חִילִי. אַעְבְּרִינּוּן.

לשון הקודש

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּנַשׁ בּו
 אַלְיָהּוּ בְּדַמּוֹת זְקוּן אַחַד, וְעַלְמָא קָטָן עֲמוּ,
 וְהָזָה מַעְבַּר שְׁל מִיָּם רַבִּים לְעַבַּר לְעַד
 הַזֶּה. אָמַר לוֹ: זְקוּן זְקוּן, אָרִים עַל פְּתַפִּי
 אֶת תִּלְדָּה הַזֶּה, וְאַתְּהָ בְּעַד הַשְּׁנִי,
 וְאַעְבִּיר אֶתְכֶם אֶת מַעְבַּר הַמַּיִם.
 אָמַר: וְלֹא מוֹרָה הַדּוֹר אֶתְהָ, וְלֹא תוּכַל
 לְהַעְבִּירֵנִי. אָמַר לוֹ: זְקוּן זְקוּן, אִם אֶתְפָּס

בְּיַדִּי הָאֶחָת אוֹתְךָ וְאוֹתוֹ, אֲשַׁלֵּךְ אֶתְכֶם
 לְעַד אַחַר בְּחַצֵי מִיָּל.
 אָמַר: לוֹ, וְעַסְקָת בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ,
 בֵּן. אָמַר לוֹ: וְלֹא נִקְרָאת תּוֹשִׁיָּה,
 שְׁמַתְשֵׁת כַּחוּ שְׁל אָדָם? אָמַר לוֹ: וְלֹא
 נִקְרָאת רַפּוּאָה וְשִׁקְוִי, שְׁנַאֲמַר (משלי ג)
 רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשַׁרְךָ וְשִׁקְוִי לְעַצְמוֹתֶיךָ?
 אַף אֲנִי שׁוֹתֶה מִהַתּוֹרָה הַרְבֵּה כְּמִי

אָמַר לִי סָבָא סָבָא, מָאן רַבִּינָא דִּין גַּבְדָּא. אָמַר
 לִי אָנָּא מְלִיף לִי בְּאַוּרֵייתָא. אָמַר לִי,
 סָבָא סָבָא, חִילִי סְנִינָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי,
 וּבְגִינִיה דְּרַבִּינָא דִּין, לָא אֶשְׁבּוּק לְמַלְאַכָּא דְּגִיחִנְס,
 לְמִינְנַע בְּךָ, וְאַנָּא עֵילְנָא לָךְ לְעֵלְמָא דְּאַתִּי,
 בְּתַקּוּף חִילִי דְּאַתִּי לִי תַמָּן.

אָמַר לִי, רַבִּי רַבִּי, חִילָךְ סְנִינָא לְעֵלְמָא דְּאַתִּי,
 בְּחַד מִן שְׁמַשׁוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דְּמַשְׁמַשִּׁין קְדֻמוּחִי. עַד דְּאַשְׁבַּח בֵּיתָא, לָא תִזְיִיה.
 אָמַר שְׁמַע מִינָה דְּאַלְיָהוּ הָהָא, וְהָהָא חֲדִי בְּעוּבְרֵי
 דְּעַבְדֵי לִי.

וּמִן יוֹמָא הַהוּא כַּד הָהָא חָמִי דִּיזְקָנָא דְּאַבּוּי,
 הָהָא אָמַר לִי אָפָּא אָפָּא, אִימָא לְהַהוּא
 סָבָא, שְׁפָמִין סְנִינָא מְאַוּרֵייתָא הָהָא. אָמַר לִי

לשון הקודש

אָמַר לִי רַבִּי רַבִּי, כְּחַד רַב לְעוֹלָם הַבָּא
 בְּאַחַד מִשְׁמַשִּׁי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁמַשְׁמַשִּׁים לְפָנָיו. עַד שֶׁהַשְּׂגִיחַ בּוֹ, לָא
 רָאָה אוֹתוֹ. אָמַר: מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁזֶּה הָיָה
 אֲלֵיָהוּ. וְהָיָה שְׂמַח בְּמַעֲשֵׂה שְׁעָשָׂה לוֹ.
 וּמֵאַתָּו הַיּוֹם, בְּשַׁהֲקִיָּה רוּאָה דְּמוֹת
 אָבּוּי, הָיָה אוֹמֵר לוֹ: אָפָּא אָפָּא, אָמַר
 לְאוֹתוֹ הַזֶּקֶן, בְּטוֹלִים רַבִּים הָיָה

שְׂשׂוּתָהּ כְּלִי שֶׁל רְפוּאָה, וְהַתְּחַזֵּק
 כַּחֲדָי. הַעֲבַרְתִּי אוֹתָם.
 אָמַר לוֹ: זְקוּן זְקוּן, מִי הַיְלָד הָזֶה עִמָּךְ?
 אָמַר לוֹ: אֲנִי מְלַמְדוֹ תוֹרָה. אָמַרְתִּי לוֹ:
 זְקוּן זְקוּן, כַּחֲדָי רַב בְּעוֹלָם הָזֶה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא, וּבְשִׁבִיל הַיְלָד הָזֶה לָא אֶשְׁאִיר אֶת
 מְלַאךְ הַגִּיחִנְס לְגַעַת בְּךָ, וְאַנִּי אֶכְנִסְךָ
 לְעוֹלָם הַבָּא בְּרַב כַּחֲדָי שְׂנִישׁ לִי שֵׁם.

אֵימָא לִיה סָבָא דְקַדְמָאי, סָבָא דְפּוֹתְקָא. וּמְיָד
יְתִישׁוּר חִילְךָ.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם
וְגו', ר' עֲזַרְיָה פְתַח, (שה"ש א ד) מְשַׁכְּנֵי
אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרָא קְרִית
שְׂמַע בְּתַקְנָה עַל מִפְּתוֹ, עוֹלָה נְשַׁמְתוּ לְשׁוֹמְ
בְּאַרְץ הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי בּוּ, מֵאי בְּתַקְנָה, תָּא שְׂמַע, שְׂשִׁים
אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ בְּקְרִית שְׂמַע שֶׁל לִילָה,
שְׂיֵהָא מְכַוֵּן בָּהֶם לְדַעַת, הַסּוֹבְבִים אֶת כֶּסֶף
הַכְּבוֹד, שְׂהֵם שְׂשִׁים. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שם ג
ו) שְׂשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. (וְהָא ע' אֵינוּן.
אֵלָּא עֶשֶׂר מְמוּנִים לְמוֹעֶבֶד דִּינָא, שְׁנַנְאֵמַר אֱלֹהִים נֶצֶב בַּעֲדַת אֵל).

תָּנּוּ רַבָּנָן, זְמַנָּא חָדָא, אֲזִל רַבִּי דּוֹסְתָאי לְמַחְמֵי
לְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ, אֲזַדְמַן לִיה רַבִּי חַנּוּי,

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי בּוּ, מֵהוּ בְּתַקְנָה? בֵּא תִשְׁמַע,
שְׂשִׁים אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ בְּקְרִית שְׂמַע
שֶׁל לִילָה שְׂיֵהָא מְכַוֵּן בָּהֶם לְדַעַת
הַסּוֹבְבִים אֶת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, שְׂהֵם שְׂשִׁים.
זֶהוּ שְׂכַתּוּב (שם ג) שְׂשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ
מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל. (וְהָרִי חֵם שְׂבַעִים; אֵלָּא עֶשֶׂרָה מְמוּנִים
לְעֶשֶׂת דִּין, שְׁנַנְאֵמַר (תּוֹהִלִים פב) אֱלֹהִים נֶצֶב בַּעֲדַת אֵל).
שְׁנַנּוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הִלְךְ רַבִּי

מִהַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ: אָמַר לוֹ שְׁזַקֵּן
הַקְּדָמוֹנִים, זְקֵן שֶׁל הַכְּתוּבִים, וּמְיָד
יְתִישׁוּר כְּחָד.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל
אַבְרָם וְגו' (בראשית טו). רַבִּי עֲזַרְיָה פְתַח, (שיר
א) מְשַׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
כָּל הַקּוֹרָא קְרִית שְׂמַע בְּתַקְנָה עַל
מִפְּתוֹ, עוֹלָה נְשַׁמְתוּ לְשׁוֹמְ בְּאַרְץ הַחַיִּים.

אָמַר לִיה לֵימָא לָן מֵר אֶזְרְחָא דִּתְקַנָּא קַמִּיה, לְמַאן אָזֵל. אָמַר לִיה לְמַחְמֵי סְבַר אֶפִי יוֹמִין. אָמַר לִיה מַאן הוּא. אָמַר לִיה, מַאן דִּנְחַתִּין קַמִּיה רַבְרַבֵּי עֵילָאֵי דְמַלְכָא בְרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיה, נִיחָא לִיה לְמַר דְאִיזִיל עַמִּיה לְאֶזְרְחִיה. אָמַר לִיה, אֵי תִיכּוּל לְמַסְבַּר סְבָרָא לְמַאי דִּתְשַׁמַּע, זִיל. וְאֵי לָא, סְטִי אַבְתְּרָךְ, כִּי הֵיכִי דְלָא תַעְנֵשׁ. אָמַר לִיה לָא לִיחֻשׁ מֵר לְהַאי, דְהָא שְׁמַעִית מִילְתָא דְרָזָא עֵילָאֵה, וְאַסְתַּכְּלִית בֵּיה, וְסַבְרִית סְבָרָא.

אָמַר לִיה וּמַאי הוּא, אָמַר לִיה שְׁמַעִית הַאי רָזָא דְהַאי פְּסוּקָא, הִנֵּה מִפְּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה, הוּא פּוֹרְסִיָא יְקָרָא דְמַלְכָא דְשְׁלֹמָא כּוּלָא דִּילִיה. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, אֵלִין שְׁתִּין רַבְרַבֵּי

לשון הקודש

שִׁתְשַׁמַּע - לך, ואם לא - סָטָה לְאַחֲרִיקָה, כֶּךָ שְׁלָא תַעְנֵשׁ. אָמַר לוֹ: לָא יִחְשׁוּ מֵר לְזֵה, שְׁחֵרֵי שְׁמַעֲתִי דְבַר שֶׁל סוּד עֲלִינָן, וְהַסְתַּכְּלִיתִי בּוֹ, וְסַבְרִיתִי סְבָרָא.

אָמַר לוֹ: וּמַה הוּא? אָמַר לוֹ: שְׁמַעֲתִי אֶת סוּד הַפְּסוּקָה הַזֶּה (שיר א) הִנֵּה מִפְּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה - הוּא כֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְׁלוֹם כָּלוּ שָׁלוֹ. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב

דוּסְתָאֵי לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרֵךְ. הַזְדַּמְּנָן לוֹ רַבִּי חֲנִי. אָמַר לוֹ: יֹאמַר לָנוּ מוֹרְנוּ דְרַךְ תְּקִינָה לְפָנֵינוּ, לְמִי הַלֶּךְ? אָמַר לוֹ: לְרֵאוֹת אֶת סְבַר פְּנֵי הַיָּמִים. אָמַר לוֹ: מִי הוּא? אָמַר לוֹ: מִי שְׂיוֹרְדִים לְפָנֵינוּ גְדוּלִים עֲלִינָנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ: נוֹחַ לוֹ לְמַר שְׂאֵלְךָ עִמּוֹ לְדַרְכּוֹ? אָמַר לוֹ: אִם תּוּכַל לְסַבַּר סְבָרָא לְמַה

מְשַׁמְשֵׁין עֵילָאִין קְדִישִׁין, דְּאֵינוּן מְשַׁמְשֵׁין גַּבֵּי
 כּוּרְסָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא עֵילָאָה. מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל,
 דְּאֵינוּן מִמְנָן תְּחֻת שׁוּלְטָנָא רַבְרָבָא קְדִישָׁא, מִיכָאֵל
 אֲפּוֹטְרוֹפָסָא דְּיִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאֵינוּן תְּחֻת יָדֵיהּ,
 פְּלָחוּ רַבְרָבִין אֲפּוֹטְרוֹפִין דְּיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא
 דְּכָתִיב מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לִיה ר' דּוּסְתָאִי, יָאוּת אַנְתָּ יַתִּיר מְנֵי,
 לְמִיזֵל לְמַחְמֵי סַבְר אַפִּי יוֹמִין. אָזְלוּ, פַּד
 מָטוּ לְגַבִּיּה וְחָמָא לֹון, אָמַר לְשַׁמְשִׁיָּה זִיל וְאִימָא
 לֹון, דְּכוּרְסִיָּא דְתַלְתָּ קִיִּימָא מָאִי הִיא פְּלָא חַד.

שָׁמַע רַבֵּי דּוּסְתָאִי, אֶסְתַּבֵּל בְּנַפְשִׁיָּה מִיְלִתָּא,
 וְאָמַר לְשַׁמְשָׁא זִיל וְאִימָא לִיה לְמַר, דְּלָאוּ
 לְמַגְנָא אָמַר דְּוֹד, (תהלים קיח כב) אָבִין מָאֶסוּ הַבּוֹנִים
 הִיְתָה לְרֵאשׁ פְּנָה, דָּא דְּוֹד מַלְכָּא דְּאִיהוּ רַבֵּיעָאָה.

לשון הקודש

מִמְנָן לְלַבְת לְרֵאוּת אֶת סַבְר פְּנֵי הַיָּמִים.
 הִלְכוּ. בְּשֵׁהֲגִיעוּ אֵלָיו וְרָאָה אוֹתָם, אָמַר
 לְשַׁמְשׁוֹ: לֶךְ וְאָמַר לָהֶם, שְׁכַסְפֵּא שֶׁל
 שְׁלִשָּׁה עֲמוּדִים מַה הוּא בְּלִי אַחַד?

שָׁמַע רַבֵּי דּוּסְתָאִי, הֶסְתַּבֵּל בְּנַפְשׁוֹ עַל
 הַדְּבָר וְאָמַר לְשַׁמְשׁוֹ: לֶךְ וְאָמַר לְמַר,
 שְׁלָא לְחַנְס אָמַר דְּוֹד (תהלים קיח) אָבִין מָאֶסוּ
 הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֵאשׁ פְּנָה, זֶה דְּוֹד הַמֶּלֶךְ
 שֶׁהוּא הֶרְבִּיעֵי.

לָה - אֵלוּ שְׁשִׁים גְּדוּלִים מְשַׁמְשִׁים
 עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים, שֶׁהֵם מְשַׁמְשִׁים לְכַסָּא
 הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל
 - שֶׁהֵם מִמְנָנִים תַּחַת שְׁלִיט גְּדוּל קְדוּשָׁה,
 מִיכָאֵל הָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם
 שֶׁהֵם תַּחַת יְדוּ, בְּלִם גְּדוּלִים שָׂרִים
 אֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ רַבֵּי דּוּסְתָאִי: רְאוּי אַתָּה יוֹתֵר

אָנֹכִי שָׁמַשִּׁיחַ וְאָמַר לִיָּה הֲאִי מִיִּלְתָּא. אָמַר לִיָּה
מִימַר שְׁפִיר קְאָמְרַתְּ, אֵלָא זִיל וְאִימַא לִיָּה,
אֵן גַּעְלוּ בֵּיה בְּדוּד, הָאָמַר אֵבָן מָאָסוּ הַבּוֹנִים.

אָמַר לִיָּה לְר' חַנִּי, שְׁמַעְתְּ בְּהֲאִי מִיִּלְתָּא פְתָנָם,
אָמַר לִיָּה תְּלַת עֲנִינֵי שְׁמַעִית, חַד הוּא
דְּרִשָּׂא, אָמַר לִיָּה לָא לְדְרִשָּׂא קַא אֲתִינַא חָכָא.
דְּעוּבְדָא דִּישִׁי וּבְנֵי שְׁמַעְנָא, אָבֵל עִיקְרָא דְּמִלְתָּא
אִי שְׁמַעְתְּ, אִימַא.

אָמַר, עִיקְרָא דְּמִלְתָּא אֵינּוּן תְּרִי עֲנִינֵי
דְּשְׁמַעִית, חָדָא הוּא הָאָמַר אָפַא, בְּיוֹמָא
דְּאֲתַבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא טִיבוּ
סִנֵּי לְדוּד מִלְכָּא.

דְּבַתֵּר דְּאֲזַדְמֵן לִיָּה הֲהוּא חוּבָא, וְאָפַּי עַל גַּב
דְּמַחֵל לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, פִּד גַּפְּכ

לשון הקודש

שְׁמַעְתִּי, אָבֵל עֵקֶר הַדְּבָר, אִם שְׁמַעְתְּ –
 אָמַר.

אָמַר, עֵקֶר הַדְּבָר הֵם שְׁנֵי עֲנִינִים
 שְׁשַׁמְעִיתִי, אֲחַד הוּא שְׁאָמַר אָפַא, בְּיוֹם
 שְׁנַבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חֶסֶד רַב לְדוּד הַמִּלְכָּא.

שְׁאָחַר שְׁהַזְדְּמֵן לוֹ אוֹתוֹ הַחֲטָא, וְאָפַי עַל
 גַּב שְׁמַחֵל לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׁיעָא

תְּלִיד שְׁמַשׁוּ וְאָמַר לוֹ הַדְּבָר הַזֶּה. אָמַר
 לוֹ: מָאָמַר יָפַה אֲמַרְתְּ, אֵלָא לָךְ וְאָמַר לוֹ,
 אִיפַה בְּחֵלוּ בְּדוּד שְׁאָמַר אֵבָן מָאָסוּ
 הַבּוֹנִים?

אָמַר לוֹ לְרַבֵּי חַנִּי: שְׁמַעְתְּ בְּדְבָר הַזֶּה
 אִיזְשֵׁהוּ פְתָנָם? אָמַר לוֹ: שְׁלִשָּׁה עֲנִינִים
 שְׁשַׁמְעִיתִי, אֲחַד הוּא דְרִשָּׂא. אָמַר לוֹ: לָא
 לְדְרִשָּׂא בְּאֲתִי לְכָאן, שְׁמַעְשֵׂה יְשִׁי וּבְנֵי

מֵהָאֵי עָלְמָא, לָא שְׂבָקוּהוּ מִלְּאֲבֵי עֵילָאֵי לְמַעְבַּר
תַּרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דְּלְעֵילָא, וְחָזָה יְתִיב אַפְרָאֵי.

וּבִיוֹמָא (דף לב ע"ב) דְּאֶתְבְּנֵי בִי מִקְדֵּשָׁא, קָרָא
קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא לְמִיכָאֵל רַבְרַבָּא
קְדִישָׁא, וּמֵנִי לִיָּה לְמַחְוֵי הוּא, וְשִׁתִּין קְדִישִׁין
עֵילָאֵין, אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסִים דִּישְׂרָאֵל, אֵינּוּן דְּאַסְחָרוּ
בּוֹרְסֵי קְדִישָׁא דִיקָרִיָּה.

וּמֵנִי לִיָּה לְמִיכָאֵל, לְמִיעַל לְדוֹד מְשִׁיחָא בְּתַרְעֵי
יְרוּשָׁלַיִם דְּלְעֵילָא, וְלֹאֲתַקְנָא לִיָּה עִם
אַבְהֶתְנָא, רְתִיבָא קְדִישָׁא עֵילָאָה, הֲדָא הוּא
דְכְתִיב, (מ"א ח טו) עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדוֹד
עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.

וְאִידָךְ, עֲנִינָא הוּא, דְכְתִיב בִּיהוּדָה סְבוּי, דְּנַעְלוּ
בֵיה אַחֵוּי. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית לא א)

לשון הקודש

מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא הִשְׁאִירוּ אוֹתוֹ
הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים לְעַבְרַי בְּשַׁעְרֵי
יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹמְעֵלָה, וְהָיָה יוֹשֵׁב בַּחוּץ.
וּבִיּוֹם שְׁנַבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קָרָא
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִיכָאֵל הַשֶּׁר הַקְדוֹשׁ,
וּמִנָּה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת הוּא וְשֵׁשִׁים קְדוּשִׁים
עֲלִיּוֹנִים אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
אוֹתָם שֶׁהִקִּיפוּ אֶת כְּפָא כְבוֹדוֹ הַקְדוֹשׁ.
וּמִנָּה אֶת מִיכָאֵל לְהַכְנִים אֶת דּוֹד
הַמְּשִׁיחַ לְשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה,
וְלְהַתְקִינוֹ עִם הָאֲבוֹת בְּמַרְכְּבָה קְדוּשָׁה
עֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (מלכים א-ח) עַל כָּל
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדוֹד עַבְדּוֹ
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.
וְחִתָּר - עֲנִינָא הוּא, שְׁכַתּוֹב בִּיהוּדָה סְבוּ
שְׁכַחְלוּ בּוֹ אַחֵוּי. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית לח)